

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, S. Konarskio 35, LT 03123 Vilnius, tel. 0 5 205 0640, el. p. lygybe@lygybe.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188735591

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
MPT-TAP@lr.lt

2026-09- Nr.
J 2026-09-02 Nr.(26)PAK-495

DĖL DVIDEŠIMT PIRMOSIOS LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PLANO PATVIRTINIMO

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) patvirtina, kad susipažino su teisės akto projektu Nr. 26-11793 „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Tarnyba atkreipia dėmesį, kad V prioritete „Užtikrinsime lygias galimybes gauti švietimą“ kol kas daug priemonių, skirtų švietimo kokybei, finansavimui ir paslaugų prieinamumui, tačiau beveik nėra veiksmų, kurie tiesiogiai įgyvendintų pavadinime nurodytą prioritetą – užtikrinti lygias galimybes. Svarbu papildyti planą keliomis horizontaliomis priemonėmis, apimančiomis diskriminacijos prevenciją, švietimo prieinamumą ir nelygybių stebėseną.

Visos mokyklos ir darželiai nuo 2024 m. rugsėjo turi priimti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus, tačiau siekiant užtikrinti lygias galimybes reikalinga pagalba, pritaikyti metodai, priemonės ir aplinka.

Dabartiniame 5.2 punkte vartojama gana plati „socialinio–emocinio saugumo“ sąvoka. Ji gali neapimti arba paslėpti diskriminacijos ir smurto dėl tapatybės aspektą. Siūlytume rašyti:

5.2. Sukurti mokinių ir mokytojų fizinio ir socialinio–emocinio saugumo mokykloje užtikrinimo sistemą, apimančią smurto, patyčių, diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo ir smurto dėl lyties prevenciją, atnaujinant prieinamus ir nukentėjusio asmens poreikiams jautrius pranešimo bei reagavimo algoritmus, stiprinant pedagoginių darbuotojų kompetencijas ir teikiant metodinę pagalbą švietimo įstaigoms.

Taip pat siūlome papildyti 5.5 punktą:

5.5. Pakeisti mokyklų, vykdančių bendrojo ugdymo programas, veiklos išorinio vertinimo organizavimo ir vykdymo tvarką, stiprinant mokyklos veiklos įsivertinimą ir jį vertinimą įtraukiant lygių galimybių, nediskriminavimo, mokinių įvairovės, aplinkos prieinamumo, saugumo ir priklausymo bendruomenei rodiklius.

Siektina, kad lygių galimybių vertinimas taptų nuolatine mokyklų veiklos kokybės vertinimo dalimi.

Taip pat siūlome:

1. Sukurti ir įdiegti lygių galimybių užtikrinimo švietimo įstaigose standartą, apimantį diskriminacijos, priekabiavimo ir seksualinio priekabiavimo prevenciją, pranešimų nagrinėjimo tvarką, pagalbos nukentėjusiems asmenims teikimą ir atsakomybės pasiskirstymą. Atsakingas vykdytojas – ŠMSM.
2. Sukurti ir įdiegti įrankį, leidžiantį stebėti ir vertinti ugdymo prieinamumo, dalyvavimo, pasiekimų ir iškritimo iš švietimo sistemos skirtumus pagal lytį, negalią, socialinę padėtį, gyvenamąją vietovę, pilietybę. Atsakingas vykdytojas – ŠMSM.

3. Užtikrinti švietimo paslaugų ir aplinkos prieinamumą mokiniams bei studentams su negalia, įvertinant fizinės, informacinės, skaitmeninės ir ugdymo aplinkos prieinamumą bei tinkamo sąlygų pritaikymo užtikrinimą. Atsakingas vykdytojas – ŠMSM.
4. Stiprinti pedagoginių darbuotojų ir švietimo įstaigų vadovų kompetencijas atpažinti diskriminaciją, priekabiavimą, seksualinį priekabiavimą, neapykantos kalbą ir žalingų stereotipų poveikį bei tinkamai į juos reaguoti. Atsakingas vykdytojas – ŠMSM.

Pagrindinius rezultatus siūlome papildyti šiais rodikliais:

1. Ne mažiau kaip 90 proc. mokyklų turi aiškiai mokiniams, darbuotojams ir tėvams prieinamą pranešimo tvarką;
2. Parengtas ir į pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistemą integruotas kompetencijų tobulinimo modulis bei metodinė medžiaga apie diskriminacijos, priekabiavimo, seksualinio priekabiavimo, neapykantos kalbos ir žalingų stereotipų atpažinimą, prevenciją ir tinkamą reagavimą
3. Iki 2027 m. IV ketv. įdiegtas ne mažiau kaip 10 rodiklių rinkinys, leidžiantis stebėti ir vertinti ugdymo prieinamumo, dalyvavimo, pasiekimų ir iškritimo iš švietimo sistemos; nuo 2028 m. kasmet viešai paskelbta 1 situacijos analizė; visoms savivaldybėms, kuriose nustatyti didžiausi atotrūkiai, parengiamos rekomendacijos, o savivaldybės parengia šių atotrūkių mažinimo veiksmų planus.

Tarnyba taip pat siūlo:

1. parengti ir įgyvendinti teisinio reguliavimo, informacinių sistemų ir administracinių procesų pakeitimus, būtinus 2025 m. Konstitucinio Teismo nutarimui dėl partnerystės įgyvendinti, užtikrinant tos pačios ir skirtingos lyties porų teisės į šeimos ir privataus gyvenimo gerbimą įgyvendinimą, įskaitant galimybę pasinaudoti partnerystės teisiniu pripažinimu.
2. Įgyvendinti teisinio reguliavimo ir administracinių procedūrų pakeitimus, užtikrinančius teisės į lytinės tapatybės pripažinimą administracine tvarka įgyvendinimą, vykdant Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą byloje *L. prieš Lietuvą*.
3. Peržiūrėti ir tobulinti sveikatos priežiūros paslaugų teikimo reglamentavimą ir organizavimą, siekiant užtikrinti prieinamas sveikatos priežiūros paslaugas translyčiams nepilnamečiams ir pilnamečiams asmenims.

Tarnyba atkreipia dėmesį, kad sudarant priemones ir rodiklius plane numatytiems veiksams turi būti atsižvelgiama į horizontalųjį principą „lygios galimybės visiems“, įtvirtintą 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane.

Tarnybos ekspertai(-ės) pasiruošę (-usios) bendradarbiauti ir dalintis savo įžvalgomis.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė